

**Бібліотека Житомирського державного університету
імені Івана Франка**

Компетентнісний підхід у сучасній освіті

інформаційно-бібліографічний список

Укладач: Алла Кухарчук
Кількість джерел : 41

Житомир 2025

Компетентнісний підхід — спрямованість освітнього процесу на досягнення інтегральних результатів у навчанні, якими є загальні (базові, ключові) і спеціальні (предметні) компетентності тих, хто навчається. Загальні (базові, ключові) компетентності забезпечують наступність і послідовність навчання впродовж усього життя людини, вони поступово поглиблюються і збагачуються залежно від рівня освіти. У вищій освіті та професійній підготовці виділяють, крім загальних (базових, ключових), професійні (пов'язані із спеціальністю) та фахові (пов'язані із спеціалізацією) компетентності.

У педагогіці підхід визначають як «сукупність взаємопов'язаних понять, ідей і способів педагогічної діяльності», «методологічний інструментарій для рішення складних задач», концептуалізованих, взаємоузгоджених поглядів на цільові настанови навчання і виховання, шляхи і способи їх реалізації за певних умов (державна освітня політика, освітньо-виховне середовище тощо). Звідси компетентнісний підхід у вищій освіті слід розуміти як єдність таких провідних положень:

1. Спрямованість на досягнення інтегральних показників підготовки майбутнього фахівця.
2. Системність набуття основних груп компетентностей – загальних (ключових), професійних і фахових.
3. Залежність системи компетентностей від рівня і ступеня вищої освіти, її поступове ускладнення, оновлення і збагачення.
4. Зорієнтованість на соціалізацію і професіоналізацію особистості, постійне поглиблення (вдосконалення) компетентностей в умовах неперервної освіти.

Принципова відмінність компетентнісної освітньої парадигми полягає в цільовій спрямованості вищої освіти, ціннісних орієнтирах суб'єктів навчання, очікуваних результатах освітньо-професійної підготовки майбутніх фахівців. Відповідно до реалій і потреб інформаційного суспільства компетентнісно орієнтована вища школа відмовляється від застарілої практики передавання та відтворення готових знань, спрямовує всіх учасників освітнього процесу на досягнення інтегральних показників в особистісному і професійному розвитку, під якими розуміють компетентності.

Метою базової середньої освіти є розвиток природних здібностей, інтересів, обдарувань учнів, формування компетентностей, необхідних для їх соціалізації та громадянської активності, свідомого вибору подальшого життєвого шляху та самореалізації, продовження навчання на рівні профільної освіти або здобуття професії, виховання відповідального, шанобливого ставлення до родини, суспільства, навколишнього природного середовища, національних та культурних цінностей українського народу.

До списку увійшла література із фондів бібліотеки ЖДУ ім. І. Франка, а також електронні ресурси.

1. Бужинецька К. Основні критерії оцінювання навчальних досягнень учнів з когнітивними порушеннями в умовах компетентнісного підходу // Особлива дитина: навчання і виховання. – 2021. – № 3. – С. 56-66.
2. Войналович Л. М. Формування компетентнісного підходу в навчанні молодших школярів української мови // Підготовка фахівців у контексті становлення Нової української школи : зб. наук. пр. : у 2-х ч. – Житомир, 2018. – Ч. 2. – С. 41-44.
3. Гайдамака О. В. Теоретико-методичні орієнтири навчання мистецтва учнів закладів загальної середньої освіти на засадах компетентнісного підходу // Мистецтво та освіта. – 2020. – № 3. – С. 6-12.
4. Гузик Н. В. Природні задатки таланту – орієнтир компетентнісного підходу до змісту шкільної освіти // Управління шк. – 2020. – № 28/30. – С. 2-15.
5. Довженко Т. Компетентнісна освіта: закордонний досвід для України / Т. Довженко, І. Небитова // Рідна шк. – 2021. – № 3. – С. 18-23.
6. Зімбалецька Ю. П. Моделі компетентнісно-орієнтованих уроків узагальнення знань : вступ до історії України : 5 кл. // Історія та правознавство. – 2019. – № 25/27. – С. 62-77.
7. Зімбалецька Ю. П. Сучасний урок у контексті компетентнісного підходу // Історія та правознавство. – 2019. – № 22/24. – С. 20-26.
8. Клепко С. Практична філософія компетентнісного підходу в освіті // Вища освіта України. – 2021. – № 1. – С. 26-38.
9. Краснов Р. Активізація пізнавальної діяльності учнів у системі компетентнісного підходу на уроках математики // Математика в рід. шк. – 2018. – № 11. – С. 37-38.
10. Купавцова А. М. Реалізація компетентнісного підходу на уроках англійської мови // Англ. мова та літ. – 2018. – № 6. – С. 4-15.
11. Ліпчевська І. Упровадження компетентнісного підходу до вивчення української мови у 1–4 класах закладів загальної середньої освіти з навчанням мовами національних меншин // Укр. пед. журн. – 2021. – № 4. – С. 189-197.
12. Макєєв С. PISA як дієвий інструмент моніторингу якості компетентнісно орієнтованої загальної середньої освіти // Рідна шк. – 2021. – № 3. – С. 73-79.
13. Мороз М. О. Формування професійної компетентності майбутнього вчителя музики в умовах педагогічного коледжу: теорія і практика : монографія. – Вінниця : Твори, 2020. – 476 с.
14. Мотичак М. І. Компетентнісний підхід в організації онлайн навчання // Історія та правознавство. – 2020. – № 28/30. – С. 18-26.
15. Негеля Т. В. Реалізація компетентнісного підходу на уроках географії // Географія. – 2020. – № 9/10. – С. 4-7.
16. Павлик О. Професійна підготовка фахівця початкової освіти у нових реаліях / О. Павлик, Н. Білоконна, О. Лисевич // Укр. пед. журн. – 2020. – № 4. – С. 83-92.

17. Підготовка майбутніх фахівців у контексті становлення Нової української школи: компетентнісний підхід : зб. наук. пр. : у 2-х ч. – Житомир, 2019. – Ч. 2. – 160 с.
18. Пометун О. І. Оцінювання учнів з громадянської освіти в контексті компетентнісного підходу / О. І. Пометун, Т. О. Ремех // Укр. пед. журн. – 2019. – № 1. – С. 86-97.
19. Слободенюк Л. І. Психологічний супровід обдарованих дітей у контексті компетентнісного підходу // Шк. психологу. Усе для роботи. – 2020. – № 2. – С. 2-31 ; № 3. – С. 2-31.
20. Шелехова Г. Урахування компетентнісного підходу до розвитку мовлення старшокласників на уроках української мови // Укр. мова і літ. в шк. України. – 2018. – № 4. – С. 40-45.
21. Ягенська Г. Урізноманітнення завдань як засіб реалізації компетентнісного підходу до навчання біології // Біологія і хімія в рід. шк. – 2018. – № 1. – С. 13-20.
22. Якимчук О. Компетентнісний підхід в освіті: українські реалії // Вища освіта України. – 2020. – № 3. – С. 19-25.

Електронні ресурси:

1. Богданович О. І. Компетентнісний підхід в управлінні як основа забезпечення ефективності освітнього процесу // Педагогічний пошук. – 2023. – № 3. – С. 41-45. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pedp_2023_3_12.
2. Вітвицька С. С. Реалізація компетентнісного підходу у педагогічній підготовці майбутніх викладачів закладів вищої та фахової передвищої освіти // Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. Педагогічні науки. – 2024. – Вип. 3. – С. 62-79. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VZhDUP_2024_3_7.
3. Зінчук Н. А. Компетентнісний підхід до організації освітнього процесу магістрів-екологів // Вісник Глухівського національного педагогічного університету ім. О. Довженка. Педагогічні науки. – 2023. – Вип. 3. – С. 118-125. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vgnpu_2023_3_16.
4. Ілішова О. Формування готовності майбутніх педагогів до проєктної діяльності як необхідна умова підвищення рівня професійної компетентності / О. Ілішова, С. Поляков, К. Хренов // Молодь і ринок. - 2024. – № 5. – С. 61-65. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Mir_2024_5_12
5. Калашникова Л. В. Характеристика стадіальності впровадження компетентнісного підходу в освітню теорію та практику / Л. В. Калашникова, Ю. Ю. Руденко // Наукові записки [Центральноукраїнського державного університету ім. В. Винниченка]. Серія: Психологія. – 2023. – Вип. 2. – С. 29-38. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/rbsps_2023_2_6.
6. Компетентнісний підхід у професійній освіті та інтеграція практико орієнтованих задач для розвитку сучасної особистості / Г. Алексеева, Л. Тихонова, О. Антоненко, О. Овсянніков // Нова педагогічна думка. – 2025. – № 1. – С. 81-88. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npd_2025_1_15.

7. Маді Г. І. Філософія компетентнісного підходу в освіті // Перспективи : Соціально-політичний журнал. – 2024. – № 1. – С. 212-218. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Perspekt_2024_1_29.
8. Митник О. Я. Особливості розвитку компетентностей вчителів початкової школи в умовах методичної роботи закладів загальної середньої освіти // Освітньо-науковий простір. – 2024. – Вип. 6 (1). – С. 110-118. – Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/educsc_2024_6\(1\)_13](http://nbuv.gov.ua/UJRN/educsc_2024_6(1)_13).
9. Набочук О. Компетентнісний підхід в психології до професійної творчості керівника освітньої установи // Психологія: реальність і перспективи. – 2024. – Вип. 22. – С. 78-85. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/prp_2024_22_11.
10. Надім'янова Т. Формування у майбутніх педагогів компетентнісного підходу до професійної діяльності в кризових умовах // Молодь і ринок. – 2024. – № 4. – С. 112-117. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Mir_2024_4_22.
11. Пивоваров О. В. Запровадження компетентнісного підходу до здоров'язбереження у системі вищої освіти // Проблеми інженерно-педагогічної освіти. – 2023. – № 78. – С. 5-12. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pipo_2023_78_3.
12. Романовський О. Г. Компетентнісний підхід у процесі професійної та фундаментальної підготовки майбутніх інженерів-бакалаврів в умовах освітніх трансформацій // Теорія і практика управління соціальними системами. – 2023. – № 4. – С. 3-19. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Tipuss_2023_4_2.
13. Савчук І. М. Підготовка майбутнього вчителя початкової школи до роботи з дітьми з особливими освітніми потребами: компетентнісний підхід // Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. Педагогічні науки. – 2024. – Вип. 3. – С. 107-123. – Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/educsc_2024_6\(1\)_13](http://nbuv.gov.ua/UJRN/educsc_2024_6(1)_13).
14. Смірнов С. В. Формування професійної компетентності здобувачів вищої освіти: орієнтація на виклики стейкхолдерів / С. В. Смірнов, Н. В. Дмитришук // Освіта та розвиток обдарованої особистості. – 2024. – № 1. – С. 104-109. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Otros_2024_1_15.
15. Собко В. О. Підготовка майбутніх учителів до реалізації компетентнісного підходу в початковій мовній освіті // Вісник Глухівського національного педагогічного університету ім. О. Довженка. Педагогічні науки. – 2024. – Вип. 1. – С. 207-213. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vgnpu_2024_1_30.
16. Терещук А. Підготовка вчителя технологій до реалізації компетентнісного навчання в освітньому процесі Нової української школи // Проблеми підготовки сучасного вчителя. – 2024. – Вип. 2. – С. 15-22. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ppsv_2024_2_4.
17. Ткаченко В. В. Освітня майстерність: формування професійної компетентності в епоху змін / В. В. Ткаченко, А. В. Рубан, М. В. Рубаник //

Суспільство та національні інтереси. – 2024. – № 5. – С. 412-421. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/scntint_2024_5_38.

18. Холодняк О. Компетентнісний підхід і здорова конкуренція – базис професійного розвитку викладацької майстерності фахівця у галузі гуманітарних і соціальних наук // Молодь і ринок. – 2024. – № 4. – С. 118-122. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Mir_2024_4_23.

19. Школа О. М. Інноваційна діяльність як засіб формування та розвитку професійної компетентності педагога у взаємодії з викладачами закладів вищої освіти / О. М. Школа, О. В. Фоменко, В. О. Жамардій // Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогічні науки. – 2024. – № 1. – С. 110-116. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vlup_2024_1_15.